

ma-tonga, nga wahi tino pai mo te whakatupu waina, pititi, aporo.

Kei te whakapaua te moni e £6,000 hei hanga i nga rori mo runga i taua poraka.

WHAKAWHAITITANGA I Nga Tikanga o nga Rihi mo te Whenua.

1. Nga tau o te rihi: E rua tekau ma-toru nga tau, me te mana whakahou mo tetahi atu rua tekau ma-toru tau ano.

2. Kua te moni-reti e hoki iho i te moni-reti i whakaa-ria mo te rua tekau ma-toru tau o te tuatahi, a ka whakataua ki te tikanga rima pai-heneti o te wariu whakapaigna-kore o reira mo te rua o nga rua tekau ma-toru tau.

3. Ko ia tena (*tender*) me whawhao ki roto ki tetahi kopaki pukapuka, me ata whakapiri kia kati, ko te ingoa mo waho ko te Perehiti, a me maaka penei a waho o te kopaki "Tena (*tender*) mo te rihi o Rota Nama, kua panuitia nei ki roto ki Nupepa o te o nga ra o 19," a me tapiri atu tetahi pukapuka ki-pono-a-ture me tuhi kia rite ki te ahua kua whakatakotia.

4. Ki te hiahia te tangata ki te tuku tena (*tender*) mo nga rota maha atu i te kotahi, me tuku mai he tena motuhake mo ia rota. Me tapiri atu ki ia tena (*tender*) tetahi pukapuka ki-pono-a-ture, pera te ahua me te mea kua kiia i runga nei.

5. Me tapiri ki ia tena (*tender*) nga moni reti e rite ana mo nga marama e ono, me te whii mo te rihi (£3 8s), me etahi moni hoki e rite ana hei utu i te pane tiute me te rehitatanga o te rihi, a mo te wariu hoki o nga whakapainga (mebemea kua uta inaha pera ki runga ki te whenua).

6. Ko ia rihi me timata i te 1 o nga ra o Hanuere, 1911. Ka ahei te kai-tango rihi ki te haere ki runga ki te whenua i muri tonu iho i te whakaaetanga o tana tena (*tender*), a ka tika ia kia kua e utu i te moni reti o te wa timata i te 1 o Hanuere tae nua ki te ra i whakaaetia ai tana tena (*tender*).

7. Ko te moni-reti he matua-utu te tikanga, a te tahi o Hanuere me te tabi o Hurae o ia tau.

8. Ma te kai-tango rihi e utu nga reiti katoa, taake hoki, me era atu taako (haunga ia te taake-whenua).

9. Kua te kai-tango rihi e tuku, e rihi-raro, e mokete ranei, ina kore e matua-whakaaetia e te Poari. Kia pabure ra ano he tau kotahi i nohoia ai e te kai-tango rihi, ka pono ai te tuku.

10. Huihui katoa nga eka e purutia ana e nohoia ana ranei mo te wa neke atu i te kotahi tau tuturu, e kore tetahi tangata kotahi e tika kia whiwhi eka i ko atu o te 3,000 eka; ko ia eka oneone karaahi tuatahi, ka kiia hei 7½ eka a ko ia eka oneone karaahi tuarua ka kiia hei 2½ eka.

11. Me haina te rihi e te kai-tango rihi i roto i nga ra e toru tekau o muri tonu iho o te wa i whakaaetia ai ki a ia kua takoto tika te rihi mo te haina.

12. Me timata te noho i roto mai o te wha tau o nga whenua ngahere me nga whenua repo, a i roto i te tau kotahi ki nga whenua ahua koraha, parae nei, a me pumau te noho mo nga tau e ono.

13. Kaore te kai-tango rihi e whai mana ki te tango i nga *minerals* ki te kore e hoatu he raihana ki a ia e ahei ai ia te pera, engari ka ahei ia te whakamahi i nga *minerals* o runga i te whenua mo nga mahi ahuhenua, whangai karahe, mahi rori, hanga whare, mo nga mahi ranei o roto i tona whare.

14. Me ngaki e ia kai-tango rihi,—

- I roto i te tau tuatahi o tana rihi, kia kua e iti iho i te kotahi eka o ia rua tekau eka o te whenua e rihitia ana e ia;
- I roto i nga tau tuatahi e rua o tana rihi, kia kua e iti iho i te kotahi eka o ia tekau eka o te whenua e rihitia ana e ia;
- I roto i nga tau tuatahi e wha o tana rihi, kia kua e iti iho i te kotahi eka o ia rima eka o te whenua e rihitia ana e ia;

a i roto i nga tau tuatahi e ono o tana rihi, hei tapiri atu mo te wahi tuarima o te whenua kua ngakia ra e ia, me oti i a ia te mahi etahi whakapainga tuturu (e tohungia ana e te Ture Whenua, 1908) ara, mo nga whenua karaahi tautahi (*first-class*) me rite te wariu o aua whakapainga ki te kotahi pauna mo ia eka whenua pera, a, mo nga whenua karaahituarua (*second-class*) me rite ki te utu tuturu-tika (*net price*) o ia eka whenua pera; engari ia, ko nga whakapainga tuturu e tonoa hei tapiri kia kua e neke ake i te tekau hereni mo te eka mo te whenua karaahi-tuarua.

15. A te muntunga o nga tau o te rihi ka wariutia ka tia-kina hoki nga whakapainga.

16. E tau ana kia whakakorea te rihi ana takahia nga whakariteritenga.

17. Me aro katoa nga rihi ki nga tikanga o te Ture Whenua Maori, 1909, me nga rekureihana kua mahia i raro i taua Ture; a ka kiia e mohio katoa ana nga kai-tango rihi ki aua tikanga katoa, me te mana tonu ki a ratou, ano he mea ata tuhituhi iho ki nga pukapuka rihi.

Ko nga mapi whakamarama e taea noatia atu ana ki te tonoa ki te tari o te Poari Whenua Maori mo te Takiwa o Tokerau, Akarana, a ki te tari o te Hekeretari mo nga Mea Maori, Poneke.

WALTER DINNIE (WAATA TINI),
Perehiti o te Poari Whenua Maori o te
Takiwa o Tokerau.

Whakatuunga Memu mo te Kaunihera Maori o Pewhairangi i raro i nga tikanga o te Ture Kaunihera Maori, 1900.

Tari o te Minita mo nga Mea Maori,
Poneke, 5 o Oketopa, 1910.

KUA pai His Excellency te Kawana ki te whakatu i a

HAWIRA PITA, o Matauri Poi,

hei mema mo te Kaunihera Maori o Pewhairangi hei whakapaki mo Apiata Parangi, kua mate.

TIMI KARA,
Minita mo nga Mea Maori.

Te Makarini Scholarships, e tukua ana i te Kareti Maori, Te Aute, Haaki Pei.

ETORU nga *Scholarships* e puta ana i te tau mo nga tau e rua, a e £35 nga moni mo te *Scholarship* kotahi. Kotahi o aua *Scholarships*, ka kiia ko te *Senior Scholarship*, e tuwhera ana ki nga tamariki tane Maori katoa kaore e neke atu ana o ratou tau i te tekau-ma-ono i te ra whakamutunga o te marama i mua atu o te ra i whakaritea mo tenei uiuinga matauranga. Ko era atu *Scholarships* e rua ka kiia he *Junior Scholarships*, kotahi o enei *Scholarships* e rua e tuwhera ana ki nga tamariki Maori katoa o iti iho ana o ratou tau i te tekau-ma-wha i te ra whakamutunga o te marama i mua atu o te ra i whakaritea mo tenei uiuinga matauranga, ara ki nga tamariki kua tae nei ki nga kura Maori ki etahi atu kura ranei, kei raro i te mana o te Tari mo nga Kura, a e whakaarohia ana hoki e te Kai-tiro-tiro kura Maori i hono tonu to ratou haere ki te Kura i roto i te tau i mua atu o te uiuinga matauranga; ko te rua o nga *Scholarships* nei e tuwhera ana i runga i aua tikanga nei ano ki nga tamariki Maori i pai ta ratou hono tonu te haere atu ki tetahi Kura ke atu i Te Aute i Tipene ranei, i roto i te tau i mua atu o te uiuinga matauranga.

Ko aua *Scholarships* hei whakataetaenga ma nga tamariki tane Maori i raro i nga tikanga kua whakatakotia e nga kai-tiaki o nga moni mo te Makarini *Scholarship*, kua oti te ta ki roto ki te Kupu Apati ki nga Kupu Tohutohu mo nga Kura Maori, 1908; a kei roto hoki i nga rekureihana kua whakatikatikaina, e mau nei i roto i te pukapuka whakatu (circular memorandum) a te Tari mo nga Kura, o te 25 o Aperira, 1910. Ka tu taua uiuinga matauranga ki nga wahi e mohiotia ana e pai ana hei haerenga atu mo nga tamariki a te 5 me te 6 o nga ra o Tihema, 1910.

Ko nga tamariki e mea ana kia uiuia to ratou matauranga, me tuku pukapuka atu ki te Kai-tiro-tiro Kura Maori, i te Tari o nga Kura, i Poneke, whakaatu i to ratou hiahia kia haere atu ratou ki te uiuinga matauranga, me tuku atu ranei ki te Kai-whakaako o to ratou Kura, mana e tuku mai. Ko taua whakaaturanga me tuku mai i roto i te meera kia tae mai i mua atu o te 26 o nga ra o Oketopa, 1910.

Ko nga kape o nga pukapuka whakaatu i nga tikanga kua whakatakotia e nga kai-tiaki me te ahua o te pukapuka e meingatia ana kia tubia e te tamaiti e mea ana kia uiuia tona matauranga, kei nga Kai-whakaako o nga Kura Maori, nga Kura nohoanga tamariki, nga Hekeretari o nga Kura Poari, me te Hekeretari o nga Kura e takoto ana, a me tonu atu ki a ratou.

Na TE MANU,
Kai-tiro-tiro i nga Kura Maori.

Tari o nga Kura,
Poneke, te 15 o nga ra o Hepetema, 1910.